

Điểm đáng chú ý là Giáo sư Thuân được vinh danh trong hai lĩnh vực nhà khoa học và nhà văn

Giáo sư vật lý thiên văn học Trần Xuân Thuân (DR)

Ngày 06/06/2012, tại Paris, Học viện Pháp Quốc Institut de France tổ chức trao các giải thưởng lớn thường niên của mình, trong các lĩnh vực y tế, khoa học, văn hóa, kinh tế ...

Đặc biệt năm nay, một trong những giải này mang tên Prix mondial Cino del Duca – Giải thưởng Thế giới của Fondation Simone et Cino del Duca – lần đầu tiên được trao tặng cho một người Việt: Giáo sư vật lý thiên văn Trần Xuân Thuân – Đại học Virginia Hoa Kỳ.

Điểm đáng chú ý là Giáo sư Thuân được vinh danh trong hai lĩnh vực nhà khoa học và nhà văn.

Trong bản thông báo của mình, Institut de France nói rõ là mục tiêu của Giải thưởng Cino del Duca - trị giá 300.000 euro – là nhằm khen thưởng « một tác giả Pháp hoặc người quốc mà công trình, dù thuộc lĩnh vực văn học hay khoa học, hàm chứa một thông điệp của tình thân nhân văn hiện đại. »

Chính trong tinh thần đó, mà Học viện Pháp Quốc đã « quyết định trao Giải thưởng năm 2012 cho Giáo sư Trần Xuân Thuân, một nhà vật lý thiên văn và nhà văn, với công trình phê bình

khoa học của ông bằng tiếng Pháp, mà bản thân ông rất trân trọng ».

Đ c các vị n sĩ hàn lâm Pháp vinh danh

Nói rằng Giáo sư Trnh Xuân Thu n đ c Pháp vinh danh không ngoa chút nào vì Institut de France là biểu tượng của tinh hoa, trí tuệ n c Pháp hiện nay, nơi tiếp hợp tất cả những nhân vật đứng đầu trong các lĩnh vực, thông qua đ c m nh danh là « Nghị vị n của các nhà bác học » Pháp.

Đ c hình thành từ năm 1795, Institut de France bao gồm 5 vị n hàn lâm khác nhau của Pháp.

Nội tiếng nhất và lâu đời nhất là Vị n Hàn lâm Pháp - Académie française - thành lập năm 1635, tiếp hợp các vị n sĩ xuất thân từ nhiều ngành.

Kể đ n là các vị n chuyên biệt hơn : Vị n Hàn lâm Văn chương - Académie des inscriptions et belles-lettres, thành lập năm 1663, hiện chuyên trách lãnh vực ngôn văn và lịch sử ; Vị n Hàn lâm Khoa học - Académie des sciences, thành lập năm 1666 ; Vị n Hàn lâm Khoa học Đạo đ c và Chính trị - Académie des sciences morales et politiques, thành lập năm 1795 ; và Vị n Hàn lâm Mỹ thuật - Académie des beaux-arts - thành lập năm 1816.

Nhiệm vụ chính của Institut de France là góp phần mở rộng cách vô vàn lối vào vào việc trao đổi và phát huy văn học, nghệ thuật và khoa học. Trong tinh thần đó, với một hành chánh, có rất nhiều Hiệp hội (Fondation) hoạt động trong khuôn khổ của Hội vị n Pháp Quốc, chuyên trao tặng các phần thưởng hay cấp phát các khoản tài trợ để phục vụ cho mục tiêu kể trên.

Việc tuyển chọn những người nh n các loại giải thưởng hay trợ cấp nói trên luôn luôn đ c thực hiện với sự cẩn thận của Institut de France, do đó đã đ c báo đ m với một chuyên môn, và giá trị luôn luôn đ c công nhận.

Trong trường hợp Giải thưởng Th g i Cino del Duca năm nay, Hội vị n Pháp Quốc cho biết là

ban giám kh o g m 14 vi n sĩ hàn lâm, mà ch t ch là bà Hélène Carrère d'Encausse, Th ký Vĩnh vi n hi n nay c a Vi n Hàn lâm Pháp (Académie française).

Các giám kh o còn l i g m 7 thành viên Vi n Hàn lâm Pháp, 3 thành viên Vi n Hàn lâm Khoa h c, 2 ng i thu c Vi n Hàn lâm Khoa h c Đ o đ c và Chính tr , và 1 ng i c a Vi n Hàn lâm Văn ch ng.

Sánh vai cùng nh ng tên tu i t Sakharov, Havel cho đ n Mario Vargas Llosa, Jorge Luis Borges

V b n ch t Gi i th ng Th gi i Cino del Duca là m t gi i văn h c, vì m i năm Fondation Simone et Cino del Duca còn có riêng hai gi i khác Gi i Khoa h c (Prix scientifique) và Gi i Kh o c h c (Prix d'archéologie).

T năm 2005 đ n nay, t c là t ngày Institut de France đ c Fondation Simone et Cino del Duca cho toàn quy n tuy n ch n ng i đ c trao gi i Th gi i Cino del Duca, đây là l n đ u tiên mà đ nh ch này quy t đ nh t ng th ng m t nhà khoa h c vi t văn, ch không ph i là m t nhà văn thu n túy.

Trong danh sách nh ng ng i t ng đ c trao Gi i th ng Th gi i Cino del Duca – t khi gi i này đ c thành l p năm 1970 - ngoài nh ng tên tu i trên văn đàn Pháp hay th gi i, còn có nh ng nhân v t xu t chúng trong nh ng đ a h t khác. Ch ng h n nh nhà nghiên c u v t lý h t nhân ng i Nga Andrei Sakharov - cha đ c a qu bom khinh khí (bom H) c a Liên Xô, nh ng cũng là m t chi n sĩ đ u tranh cho nhân quy n t i n c này - đ c gi i Cino del Duca năm 1974, và năm sau đ c trao t ng Nobel Hòa bình, hay là Vaclav Havel, t ng th ng đ u tiên c a C ng hòa Séc, m t nhà biên k ch tài ba, đ ng tác gi c a b n Hi n ch ng 77, bi u t ng c a cu c đ u tranh ch ng l i th ch đ c tài Ti p Kh c. Vaclav Havel đã đ c trao gi i Cino del Duca năm 1997.

M t s tên tu i văn h c l n cũng đã đ c gi i Cino del Duca vinh danh nh nhà văn Ti p Kh c Milan Kundera (2009), nhà văn Albanie Ismail Kadaré (1992), nhà văn Mêhicô Jorge Luis Borges (1980).

Nobel trong số này là văn hào người Péru, Mario Vargas Llosa, đã được giải Cino del Duca năm 2008, và hai năm sau đó thì được giải Nobel Văn học (2010).

Trong bảng vàng giải thưởng Cino del Duca, Giáo sư Trăn Xuân Thuân là người Việt đầu tiên, người là người châu Á thứ hai. Trước ông, đã có giáo sư y khoa Trung Quốc Váng Chán Nghá, được giải thưởng vào năm 1998.

Trăn Xuân Thuân : tác giả Pháp ngữ

Sinh ra tại Hà Nội (Việt Nam) vào năm 1948, Giáo sư Thuân đã theo gia đình vào nam và theo học chương trình Pháp ngữ trung học Jean-Jacques Rousseau ở Sài Gòn (hiện đã đổi tên thành trường Lê Quý Đôn).

Sau khi đậu bằng Tú tài (tức là tốt nghiệp phổ thông) năm 1966, ông qua Thụy Sĩ học tại Lausanne, nhưng chỉ một năm sau thì ông quyết định học tiếp tại một cơ sở của mình : theo học ngành vật lý thiên văn tại Viện Công nghệ California, rồi tiếp tục tại học Princeton, bang New Jersey, cũng như New York.

Sau khi hoàn thành luận án tiến sĩ tại Princeton, ông bắt đầu giảng dạy tại Đại học Virginia từ năm 1976, và đã dần dần trở thành một chuyên gia nổi tiếng trong lĩnh vực ngoài đời Ngân hà.

Ông là người đã phát hiện ra thiên hà xoắn ốc đầu tiên trong vũ trụ hiện nay, nhờ việc nghiên cứu các quan sát do kính viễn vọng không gian Hubble thực hiện. Đó là thiên hà I Zwicky 18.

Đại diện quáng đại diện chúng, Giáo sư Trăn Xuân Thuân được biết đến qua các công trình phổ cập kiến thức khoa học và vũ trụ viết bằng tiếng Pháp.

Từ năm 1988 – tức là năm ra mắt quyển sách đầu tiên của ông với tựa đề *La Mélodie secrète* /

Giai điệu bí ẩn – cho đến nay, Giáo sư Trích Xuân Thu đã cho ra mắt hơn một chục tác phẩm, mà quyển cuối cùng là *Le Cosmos et le Lotus / Vũ trụ và Hoa sen*, xuất bản năm 2011, vừa được trao giải Louis Pauwels 2012.

Theo Hội viên Pháp Quốc, các tác phẩm của ông thể hiện « một cái nhìn phức tạp và tinh tế của một nhà khoa học và một người có đức tin về vũ trụ và vị trí của con người trong vũ trụ », nhìn thông qua một ngôn ngữ dành cho một công chúng rộng rãi.

Nhìn xét về công trình phức tạp khoa học của Giáo sư Trích Xuân Thu, Institut de France ghi nhận là ông đã thành công xuất sắc trong việc : « Giúp người đời quen chúng ta thấy được tính chất huyền hoàng gần như là siêu thực của vũ trụ bằng một ngôn ngữ đơn giản và dễ tiếp cận ».

Hội viên Pháp Quốc cũng trân trọng một tiêu mà Giáo sư Trích Xuân Thu đưa ra là giúp người thông minh hiểu được những yêu cầu « cao siêu và khó hiểu nhất » của thế giới quanh ta, thông qua những suy tư mang tính triết học và thẩm mỹ.

Theo Institut de France : « Nhờ tính đặc đáo của công trình ông thể hiện, cũng như của sự minh ông đưa ra, Trích Xuân Thu đã hướng tới những con người bình dân, ham hiểu biết những không có kiến thức khoa học, sao cho họ có thể tiếp cận vũ trụ trở nên dễ hiểu đối với chúng ta, ‘huyền diệu của các vì sao’. »

Tổ chức Kalinga (UNESCO) trao giải Cino del Duca (Institut de France)

Các nhà văn Pháp Quốc của Giáo sư Trích Xuân Thu từng được tổ chức tôn vinh với Giải thưởng Kalinga do tổ chức văn hóa, giáo dục Liên Hiệp Quốc UNESCO trao tặng vào năm 2009.

Một số tác phẩm của ông cũng đã được trao giải. Ngoài tác phẩm mới nhất - *Le Cosmos et le Lotus / Vũ trụ và Hoa sen* (2011), được giải Louis Pauwels 2012, quyển *Les Voies de la lumière : physique et métaphysique du Clair-Obscur / Nhìn con đường của ánh sáng* (2007) từng được Giải thưởng Jean Moron năm 2007 của Viện Hàn lâm Pháp (Grand Prix Moron de l'Académie Française).

Trần có đó, công trình L'Infini dans la paume de la main : du Big Bang à l'Éveil / Cái vô hạn trong lòng bàn tay : Từ Big Bang đến giác ngộ (2000), cũng đoạt giải Văn học Châu Á 2000 (Prix Littéraire de l'Asie 2000) của Hiệp hội các Nhà văn Pháp ngữ (Association des Ecrivains de langue française).

Nhân dịp đến Pháp nhận Giải thưởng Thơ giải Cino del Duca, Giáo sư Trần Xuân Thu đã dành cho ban Việt ngữ RFI một bài phỏng vấn trong đó ông nói rõ thêm về ý nghĩa quan trọng của giải Cino del Duca của Institut de France đối với ông, và đáng kể thúc đẩy ông lao vào công việc phổ biến khoa học.

Giáo sư Thu cũng khuyên các bạn trẻ rèn luyện ý chí, theo đuổi đến nơi đến chốn con đường mình đã chọn.